

## KULTURNA POLITIKA

KAKO DALJE  
U EUROPSKOJ UNIJI?

NA INICIJATIVU EUROPSKIH KOALICIJA ZA KULTURNU RAZNOLIKOST, KULTURNI RADNICI, UMJETNICI, GLUMCI, GLAZBENICI, PISCI, FILMSKI RADNICI, SKLADATELJI, IZDAVAČI, ŠIROM EUROPE U OTVORENOM PISMU PREDSEDNIKU EUROPSKE KOMISIJE BARROSI UPOZORAVAJU NA HITNU POTREBU POTPORE KULTURNOJ KREATIVNOSTI I RAZNOLIKOSTI U EUROPI

BISERKA CVJETIČANIN

**K**rajem veljače 2012. održat će se u Milanu završna konferencija Inovacijskog festivala (IF) koji se realizira u okviru projekta *PRO INNO Europe*. Tu je inicijativu pokrenula Opća uprava/generalni direktorat Poduzetništvo i industrija Europske unije sa ciljem da pridonese razvoju novih i boljih inovativnih politika i politika suradnje u Europi. U razdoblju 2009.-2011. u okviru projekta organiziran je niz događanja u šest europskih gradova (Barcelona, Milano, Kortrijk, Lisabon, Vilnius i Talin) kojima su u središtu bili društveni aspekti inovacije i budućnost kreativnih industrija. Pokazalo se da se inovacija i kreativnost nedovoljno razumiju i poštuju. Poticanje građana na aktivno uključivanje u inovativne napore ostaje u središtu projekta, a na milanskom skupu, uz prezentaciju drugih inicijativa Europske unije u potpori kulturnim i kreativnim industrijama, bit će službeno inaugurirana Europska alijansa kreativnih industrija (*European Creative Industries Alliance*). Sve će se odigravati tijekom *Milan Fashion Week*, jednog od najpoznatijih kreativnih događaja u Europi.

**KREATIVNA EUROPA I FASHION WEEK** Neće izostati ni prezentacija novog programa Kreativna Europa (2014.-2020.) koji se, koncentriranjem na ekonomsku ulogu, odnosno "realnu ekonomsku korist" kulturnih i kreativnih industrija (postoji li danas uopće neki dokument o kulturnim i kreativnim industrijama koji ne sadrži podatak da one predstavljaju ekonomsku snagu s 4,5% europskog bruto domaćeg proizvoda i oko 3,8% zaposlene radne snage?), savršeno uklapa u *Fashion Week*. Ovdje se valja prisjetiti kampanje i stava civilnog društva *we are more*: ekonomski doprinos kulture ne može biti jedini cilj provedbe Kreativne Europe, potrebno je otvoriti mogućnosti sudjelovanja kulture u svojoj raznolikosti razvojnih ciljeva. Rasprave o programu Kreativna Europa još traju (do kraja studenog 2012. finalizirat će se pravni okvir programa na kojem radi Europska komisija), a u njih su se uključile i Europske koalicije za kulturnu raznolikost koje su ovih dana uputile otvoreno pismo predsjedniku Europske komisije Joséu Manuelu Barrosi.

**DJELOVANJE EUROPSKIH KOALICIJA ZA KULTURNU RAZNOLIKOST** Zašto otvoreno pismo? Paralelno s uspostavljanjem i razvojem koalicija za kulturnu raznolikost na svim kontinentima s osnovnim ciljem provedbe Unescove Konvencije o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izraza, koalicije Njemačke, Belgije, Španjolske, Francuske, Irske, Italije i Slovačke odlučile su 2005. godine udružiti se u Europske koalicije. Danas su Europske koalicije za kulturnu raznolikost

neformalna mreža 13 nacionalnih udruga koje predstavljaju razne profesionalne organizacije u kulturi. Koalicije djeluju pri europskim institucijama u korist takve europske politike koja će zagovarati kulturu i promicanje raznolikosti kulturnih izraza na način formuliran u Unescovoj Konvenciji. A Konvencija već u prvom članku prepoznaje "specifičnu prirodu kulturnih aktivnosti, dobara i usluga kao nositelja identiteta, vrijednosti i značenja". Kulturna dobra i usluge "utjelovljuju ili prenose kulturne izraze neovisno o komercijalnoj vrijednosti koju mogu imati". U članku 20 naglašeno je da Konvencija o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izraza nije podređena drugim konvencijama i sporazumima, već se uspostavljaju odnosi međusobne potpore, komplementarnosti i nepodređenosti (posebice u odnosima sa Svjetskom trgovinskom organizacijom – WTO).

Osim o Unescovoj Konvenciji, Europske koalicije vode brigu i o drugim sadržajima koji su u kompetenciji Unije a imaju utjecaj na kulturu, osobito u pogledu trgovinskih pregovora. Europske koalicije izražavaju neslaganje s proširenom praksom EU da se protokoli o kulturnoj suradnji pridodaju bilateralnim ili regionalnim trgovinskim sporazumima, kao u slučaju s Južnom Korejom, Indijom, Kanadom itd.

**OTVORENO PISMO EUROPSKIH KULTURNIH RADNIKA** Na inicijativu Europskih koalicija za kulturnu raznolikost, kulturni radnici, umjetnici, glumci, glazbenici, pisci, filmski radnici, skladatelji, izdavači, širom Europe u otvorenom pismu predsjedniku Europske komisije Barrosi upozoravaju na hitnu potrebu potpore kulturnoj kreativnosti i raznolikosti u Europi. U pogledu kulturne raznolikosti, u pismu se konstatira paradoksalnost postojeće situacije: nikada se u Europi nije toliko pozivalo na potencijal kulturnih i kreativnih industrija, a tako malo podržavalo uspostavljanje politika koje bi omogućile zaštitu i promicanje kulturne raznolikosti. Dok izazovi koje osobito donosi digitalno doba, zahtijevaju ambiciozne odgovore, europska politička akcija umjesto toga tone u odbijanje, pa čak i poricanje: potpisivanje Unescove Konvencije o kulturnoj raznolikosti nije potaklo Europsku komisiju na automatsko isključivanje audiovizualnih i kulturnih usluga iz njenih trgovinskih pregovora. Stoga kulturni radnici u otvorenom pismu zahtijevaju od Europske komisije i njenog predsjednika da "odbiju uporabu kulture kao nagodbenog sredstva u trgovinskim pregovorima...i usuglase svoju retoriku sa svojim politikama".

Kulturni radnici pozivaju Europsku komisiju i njenog predsjednika "na povratak konzistentnom i dinamičnom pravcu akcije" u promicanju kulturne raznolikosti: s krizom javnih financija/dugova koja

je većinu europskih zemalja primorala na rezanje budžeta namijenjenog kulturi i umjetnosti, Europa ima veću ulogu nego ikada – štoviše, odlučujuću ulogu – u zaštiti i promicanju kulturne raznolikosti. Briga o obvezama financiranja i prezentiranja europskog kulturnog stvaralaštva na novim medijima sukobljava se s izbjegavanjem zakonskih odredbi i poslovnim relokacijama unutar same Europe. Sraz je tim suroviji jer omogućuje američkim i azijskim internet-skim divovima da se izuzmu ili oslobode bilo kakve obveze u pogledu kulturnog stvaralaštva.

**URGENTNE PREPORUKE** U svakom slučaju, ni mali kompromisi ni slijepo i navino vjerovanje u velike tržišne principe neće omogućiti jačanje europskog identiteta i kreativnosti u svojoj njihovoj raznolikosti, niti na adekvatan i efikasan način dati potporu europskoj kulturnoj industriji. Na kraju otvorenog pisma kulturni radnici daju jasne i urgentne preporuke u pogledu angažmana koji Europa mora poduzeti, između ostalog, okončati fiskalni *dumping* unutar Europe koji potkopava osnove potpore kulturnoj raznolikosti i oslabljuje europske kompanije u korist (i veliki profit) neeuropskih multinacionalki. "...Budućnost kulture, njene raznolikosti, njenih industrija i radnih mjesta odigrava se na europskoj pozornici. Sa čvrstom političkom potporom, najbolje scene ovog komada tek treba napisati", završavaju europski kulturni radnici otvoreno pismo.

U nedavnom intervjuu, početkom siječnja 2012., kanadski filozof Charles Taylor daje odgovor kao da je predvidio pojavu otvorenog pisma europskih kulturnih radnika: "Da bismo izašli iz ove situacije, potrebni su nam novi oblici mobilizacije ljudi ali i političke imaginacije". Nadajmo se da će ih Hrvatska oboje imati. ■

EUROPSKE KOALICIJE  
IZRAŽAVAJU  
NESLAGANJE S  
PROŠIRENOM PRAKSOM  
EU DA SE PROTOKOLI  
O KULTURNOJ  
SURADNJI PRIDODAJU  
BILATERALNIM  
ILI REGIONALNIM  
TRGOVINSKIM  
SPORAZUMIMA, KAO  
U SLUČAJU S JUŽNOM  
KOREJOM, INDIJOM,  
KANADOM